

Archiv obce Záchlumí

1851-1944 (1947)

Inventář

EL NAD č.: 171

AP č.: 396

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archivního souboru.....	3
II. Vývoj a dějiny archivního souboru.....	8
III. Archivní charakteristika archivního souboru.....	9
IV. Stručný rozbor obsahu archivního souboru.....	9
V. Záznam o uspořádání archivního souboru.....	10
Seznam použitých pramenů a literatury.....	11

Přílohy:

Příloha č. 1 – Seznam použitých zkratk.....	12
Inventární seznam.....	13

Úvod

I. Vývoj původce archivního souboru

Organizaci místní samosprávy, převedením pravomocí do rukou obcí, předcházelo zrušení roboty a poddanství v roce 1848. Následoval zákon o provizorním zřízení obecním č. 170/1849 Ř. z. ze dne 17. března, který zrušil dosavadní pravomoc panských vrchnostenských úřadů ve správě venkovských obcí, kde vrchnost doposud zastupovali venkovští rychtáři a konšelé, pověřeni vykonáváním částečné a obecné samosprávy. Stále ještě omezené obecní pravomoci zaručily obcím alespoň základní práva, mezi něž patřila práva: svobodné volby zástupců, domovské, samostatně vyřizovat vlastní agendu, uveřejnit veřejně výsledky obecního hospodaření a zveřejnění jednání obecních zástupců. Jednalo se o zlomový počín, vyvolaný zejména tlakem na politickou situaci ve státě. Zprvu udílená samostatnost zemská přenesla se na úroveň krajskou, okresní a obecní. Přestože by se tak mohlo zdát, že majitelé dosavadních panství tím přišli o řadu výhod, opak je skutečností. Mohli snáze uplatnit svůj vliv především tam, kde jej potřebovali využít nejvíce. Postupně mohli získat kontrolu nad obcemi a později nad celými okresy.

Shora uváděná zákonná úprava, takzvané Stadionovo prozatímní obecní zřízení, vycházela z uvozovacího patentu a v něm uvedeného hesla, že základem svobodného státu je svobodná obec. Zákon jej zachovával tak, že hovořil o obcích místních, okresních a krajských. Skutečně platnými se však staly pouze předpisy o obcích místních.

Obce se staly nejnižším článkem místní samosprávy. Obvod těchto obcí se shodoval s katastrálním územím. Novým prvkem se stalo zavedení pravidla, že každé sídliště se muselo stát obcí či součástí obce nazývané osadou. Dřívější rozdíly mezi sídlišti různých stupňů byly zachovány pouze v názvoslovích těchto obcí, jako města, městyse čili městečka a vesnice či vsi. Každá obec náležela do určitého soudního a politického okresu a každá osoba musela patřit do evidence některé obce. Pokud některé z obcí nesplnily zákonné požadavky, mělo se přistoupit k jejich sloučení s jinou obcí, přestože by s tím dotčená obec nesouhlasila.

Stadionovo zřízení rozlišovalo dvojí působnost obce. Obec se měla starat především o svoje vlastní záležitosti, obecní zřízení tehdy hovořilo o přirozené působnosti obce. Ve své působnosti nemohla být obec omezována mimo zákonem uváděné případy. Jakýmsi protipólem přirozené působnosti obce se stala působnost přenesená. Tato působnost zahrnovala obstarávání určitých veřejných věcí, které obci nařizovala státní správa.

V každé obci se povinně zřídily dva orgány, obecní výbor a představenstvo. Obecní výbor volený na tři roky představoval kolegiální orgán a rozhodoval většinou hlasů. Disponoval však pouze usnášecí a dozorcí mocí, bez možnosti použít moc výkonnou. Užším orgánem, voleným právě z členů obecního výboru, se stalo obecní představenstvo. Skládalo se ze starosty a alespoň dvou radních. Nepředstavovalo ovšem kolegium, radní vytvářeli jen pomocný a zastupující orgán v době starostovy nepřítomnosti v úřadu, samotný starosta se stával výkonným orgánem, který prováděl usnesení obecního výboru.

Nad samosprávnými orgány se zavedla instituce dozoru a starosta mohl využívat práva prozatímního odložení výkonu rozhodnutí obecního výboru, pokud to odporovalo zákonům nebo mohla být způsobena škoda obci samotné. V roce 1850 došlo k rozšíření dozorcí moci a místním obcím přibyla policie. Nadřízený okresní úřad měl dohlížet na práci starosty v oboru

místní policie patřící do přirozené působnosti obce. V nutných případech pak uváděl věci do pořádku. Vláda mohla obci kdykoliv výkon místní policie odejmout a zabezpečit její činnost za pomoci vlastních orgánů.

Vlastní činnost obecní samosprávy začala v roce 1850, kdy byly aktivovány nově zřízené státní politické úřady. Došlo k územní reformě obcí a obecní samospráva se posléze stala skutečností.

K vydání dalšího obecního zřízení došlo v roce 1859, v platnost vstoupilo pouze ustanovení o domovském právu a navíc nastalo odstranění veřejnosti jednání orgánů obecní samosprávy. Po vydání Říjnového diplomu docházelo k postupnému odstranění zásahů do samosprávy. V roce 1861, po volbách do obecních orgánů, v nichž zvítězili ve většině měst v Čechách čeští zástupci, byla veřejnost jednání zavedena opět. Rok poté vstoupil v platnost rámcový říšský obecní zákoník jako výsledek jednání mezi vládou, snažící se dostat obce pod větší kontrolu, a mezi parlamentem. V roce 1863 bylo vydáno obecní zřízení a řád volební pro Slezsko, o rok později také pro Moravu a Čechy č. 7/1864 Z. z. Tato zřízení se vztahovala na všechny obce příslušné země s výjimkou statutárních měst. Každá nemovitost musela náležet do svazku některé obce. Samosprávné obce se mohly slučovat a rozlučovat a za určitých okolností měnit svoje hranice, o čemž však s konečnou platností rozhodovaly zemské sněmy.

Obecní zřízení rozlišovala dva druhy občanů do obce náležejících. Jednalo se o skupinu osob spojenou s obcí na základě jakéhosi hmotného svazku či o skupinu osob přespolečných. Je zřejmé, že prvně uváděná skupina disponovala všemi výhodami, které jí ze zákona příslušely, avšak nejdůležitějším právem bylo právo volební.

Voliči oprávnění k volbě volili na tříleté funkční období obecní výbor. Počet členů výboru se odvíjel podle zalidněnosti obce a v Čechách se pohyboval mezi osmi a 36 členy, na Moravě od sedmi do 30 členů. Obecní výbor volil ze svého středu obecní představenstvo, které se skládalo z obecního starosty a obecního radního. Počet členů obecního představenstva nesměl přesahovat třetinu členů obecního výboru, počet radních však nemohl klesnout pod dva. Obecnímu výboru se v této době občas říkalo obecní zastupitelstvo. Každý volitelný a řádně volený občan byl povinen volbu přijmout, výjimky z tohoto pravidla byly přesně stanoveny.

Obec, její činnost a veškerý život v ní tak v podstatě existoval v nezměněné podobě téměř do roku 1918, kdy se po vzniku nového, samostatného státu přijala zcela odlišná opatření pro obecní samosprávu.

Základním pravidlem pro chod obce po roce 1918 zůstal nadále předpoklad, že o obecních záležitostech může rozhodovat pouze osoba, která přispívá na udržování obecního hospodářství, avšak vyvstala potřeba řešit situaci s volebními řády. Na počátku roku 1919 tak vstoupila v platnost dvě zákonná nařízení, zákon č. 75/1919 Sb. o řádu volení v obcích a zákon č. 76/1919 Sb. o novele k obecnímu zřízení.

Volební řád představoval výsledek dohody občanských stran se sociální demokracií a přinášel značnou demokratizaci. Přiznával totiž všeobecné, rovné, tajné a přímé hlasovací právo při volbách do obcí všem osobám, které měly v obci alespoň tříměsíční trvalé bydliště, a které nebyly určitým způsobem diskvalifikovány a dosáhly věku 21 let. Pasivní volební právo se přiznalo osobám ve věku od 26 let a volený musel alespoň jeden rok v obci bydlet. Volilo se na základě kandidátních listin a podle zásad poměrného zastoupení. Volební období se prodloužilo na čtyři roky, v roce 1933 na šest let, aby se sjednotila délka volebních období

s ostatními samosprávami. Vznikly obecní finanční komise, v nichž jednu polovinu představovali zástupci zvolení obecním zastupitelstvem a druhou zástupci jmenovaní okresním úřadem. Jednalo se tak především o kontrolu ze strany státu, který si v obcích nepřál převahu socialistické většiny, která by mohla volně nakládat s obecními prostředky. Komise mohly kontrolovat veškeré obecní hospodaření a odvolávat se proti všem usnesením obecního zastupitelstva finanční povahy.

Zákonná novela obecních zřízení rozeznávala tyto řádné orgány obcí: obecní zastupitelstvo, obecní radu, starostu, případně jeho náměstky a komise.

Obecní zastupitelstvo nahradilo dřívější obecní výbor. Jeho zvolení se účastnili všichni voliči oprávnění k volbě a skládalo se z devíti až 60 členů podle počtu obyvatel v obci.

Ze svého středu volilo obecní zastupitelstvo obecní radu, která nastupovala na místo dřívějšího obecního představenstva. Skládala se ze starosty, jeho náměstka či náměstků a členů rady, radních. Počet všech těchto členů činil znovu jednu třetinu obecního zastupitelstva, proto se stanovil počet jeho členů na devět, aby rada byla nejméně tříčlenná. Plnila totiž také funkci obecního trestního senátu, a tento musel být nejméně tříčlenný, tvořil jej starosta a dva radní.

Došlo k jasnému vymezení významu obecní rady, totiž že obecní rada tvoří sbor, který se za předsednictví starosty usnází na všech věcech, jež podle zákona nebo podle zákonných nařízení nejsou vyhrazeny obecnímu zastupitelstvu. Toto ustanovení utvářelo z rady primární orgán obce.

Obecní zastupitelstvo volilo ze svého středu rovněž starostu a jeho náměstka, v obcích s počtem převyšujícím 24 členů zastupitelstva se volili náměstci dva. Volba starosty nemusela být potvrzena státem, zákon č. 122/1933 Sb. o změnách řádu voleb v obcích však stanovil, že volbu starosty schvaluje státní úřad. Pokud státní úřad volbu starosty a jeho náměstků nepotvrdil, pozbývala tato volba platnost a obecní zastupitelstvo bylo povinno uskutečnit volbu novou. Kdyby se však zastupitelstvo zdráhalo provést novou volbu, pozbývala by platnosti také volba členů obecního zastupitelstva. Politický úřad jmenoval do čela obce správní komisi a v příhodné době vypisoval novou volbu obecního zastupitelstva. Podle shora psaného je jasně viditelné, že těmito ustanoveními byla obecní samospráva značně okleštěná. Státní úřady nezavazoval žádný termín k vypsání nových voleb obecního zastupitelstva.

Právem obcí bylo zřizovat si poradní a přípravné sbory ve formě komisí.

Nejdůležitějším orgánem, v jehož rukách spočívala rozhodující moc, byla obecní rada. Její zasedání byla neveřejná a konala se poměrně často. Obecnímu zastupitelstvu byly vyhrazeny pouze některé věci, schvalovalo zejména obecní rozpočet, jeho schůze se měly konat alespoň jednou za dva měsíce a byly veřejné. K určitým funkcím starosty patřilo svolávání schůzí obecní rady a obecního zastupitelstva, zastupování obce navenek apod.

Mezi mimořádné orgány obce patřil vládní komisař nebo správní komise. Pokud zemský úřad rozpustil zastupitelstvo, bylo povinností příslušného okresního úřadu stanovit pro obec přechodný orgán (komisař, správní komise). Tento mimořádný orgán vedl správu obce do řádné volby a dosazení nově zvoleného zastupitelstva. Pravomoc přechodných orgánů zůstala omezena na běžné záležitosti a kromě toho směl provádět pouze neodkladné akty, jejichž prodlením by mohla obci vzniknout škoda.

V období německé okupace pohraničí v letech 1938-1945 se charakter veřejné správy výrazně odlišoval od předešlého. V odtržených pohraničních částech republiky vstoupil v

platnost říšskoněmecký systém a došlo k odstranění volitelnosti orgánů územní samosprávy. Na protektorátním území vznikly správní orgány řídicí se poněkud upravenou verzí týchž zákonů. V pohraničí převzala dočasně, do 20. října 1938, veškerou výkonnou moc armáda. Z jejího pověření vedli armádní zástupci veškeré existující správní orgány.

Nejdůležitějším obdobím ve vývoji sudetské správní organizace byla krátká doba od 21. října 1938 do 30. dubna 1939. Došlo k přijetí významných zákonných opatření a vybudování celé správní sítě. Vznikla tzv. Říšská župa sudetská (Reichsgau Sudetenland) a celé území se rozdělilo na venkovské a městské okresy (Landkreise a Stadtkreise). Ve venkovských okresech byly utvořeny úřady landrátů (Der Landrat) navazující na prvorepublikové okresní úřady. Došlo k faktické likvidaci územní samosprávy. Ve správě obcí se zavedl tzv. vůdcovský princip a správu obce tak zastával pouze starosta. Stálými zástupci starostů se stali přidělení (Beigeordnete). První přidělenec byl podle zákona prvním a stálým zástupcem starosty, zbývající přidělení byli stálými zástupci pouze ve svých pracovních oborech (sociální péče, policie, zdravotnictví, školství apod.), starosta však mohl vztáhnout každou z těchto záležitostí na sebe. Další obecní orgán představovali obecní radové obstarávající trvalý kontakt mezi obecní správou a ostatními obyvateli. Jednalo se o nejméně 12 a nejvíce 36 členů a zákon stanovil, ve kterých záležitostech se musí starosta s obecními rady poradit. Kromě obecních radů existovali ještě poradci, kteří vykonávali poradní činnost pro starostu a přidělenec v určitém správním oboru nebo jiné speciální otázce. K obecním orgánům patřila také porada obecních radů a poradců. Starosta je zval v přiměřené lhůtě k poradě a oznámil jim její důvod.

O zajištění vzájemné symbiózy mezi obecní správou a nacistickou stranou se staral zmocněnec NSDAP. Ze zákona požíval značného vlivu na správu obce, aby dohlédl na správnou interpretaci nacistických zájmů ve svěřené obci. Starosta a přidělení z povolání vykonávali svůj úřad 12 roků, pokud se jednalo o úřad čestný, krátka se doba na 6 roků.

Činnost obecních úřadů zanikla v roce 1945, kdy byly nahrazeny soustavou národních výborů. V pohraničí navazovaly na obecní úřady místní správní komise jmenované postupně v letech 1945-1946.

Název vsi Záchlumí, ležící necelých 6 kilometrů severozápadně od Stříbra, znamenalo za chlumem, tedy jinak za kopcem, za vrchem. Prapůvodní tvar zněl prostě Záchlum. K dalším českým názvům patřily Zachumo, Záchumo, Záchlumí, k německým Eisenhuttel, Eisenhüttel, Eisenhütel a k latinským Zachlum.

Poprvé je v historických písemných textech uváděno Záchlumí v roce 1369, kdy tamní farnost patřila do působnosti děkanství v Teplé. V souvislosti s rokem 1377 se lze dočíst o tom, že podacíím právem ke kostelu v Záchlumí disponovali rychtář Michal a měšťan Beneda, oba ze Stříbra. V roce 1396 je jako donátor téhož kostela uváděn Sezema ze Záchlumí seděním ve Stříbře, patrně další, ze zámožných stříbrských měšťanů. Rovněž stříbrský měšťan, Frenclín Štaufer a jeho syn Janek, užívali podacího práva k záchlumskému kostelu v letech 1407-1415. Ves posléze přešla do majetku města Stříbra, ale jako taková je písemně zmíněna teprve v roce 1542, při sepisování obnovených desek zemských. Jelikož v roce 1547 prodal Jiřík ze Zádub Cebiv spolu s veškerým příslušenstvím (kam patřilo také Záchlumí) Janovi Drzděřovi z Hrádku, je zřejmé, že Stříbro přišlo o Záchlumí (nedobrovolně či prodejem) v období mezi lety 1542-1547. Rod Drzděřů si panství podržel do roku 1579, kdy jej zakoupil Jindřich Strojetický ze Strojetic. Po účasti na povstání stavů však Strojeticí o majetek přišli a v roce 1646 se jeho majiteli stali páni z Vrtby, jmenovitě Sezima z Vrtby. Po jeho smrti v roce 1648, pečovala o jmění Vrtbů vdova Barbara Eusebie, rozená z Martinic

(později provdaná z Brandenburgu), jako poručnice za nezletilé Sezimovy syny. V roce 1657 získal otcův majetek Jaroslav František z Vrtby, ale zemřel již v roce 1659 a pozůstalost přešla na jeho bratra Jana Františka z Vrtby. Po jeho smrti v roce 1687 se o dědictví po otci rozdělili jeho synové, přičemž Cebiv s příslušenstvím (společně se Záchlumím) získal Jan Josef z Vrtby. V roce 1712 odprodal Jan Josef z Vrtby značně sešlé a částečně vyhořelé statky Cebiv (se Záchlumím), Gutštejn a Krasíkov Maxmiliánu Karlu Löwensteinovi. Ves Záchlumí se stala součástí panství Bezdrůžice. V majetku rodu Löwensteinů zůstala ves do konce patrimoniální správy v roce 1850.

Do roku 1861 existovalo Záchlumí jako samostatná obec. V letech 1861-1923 tvořila osada Záchlumí součást obce Víchov. Na základě zákona číslo 24/1925 Z. z. o rozloučení a sloučení obcí v Čechách, které bylo povoleno v roce 1923, se obec Víchov rozdělila na dvě samostatné obce Víchov a Záchlumí. Po zbytek doby její existence byla obec Záchlumí územně a samosprávně samostatná.

Po vytvoření samostatných obecních samospráv v roce 1850 byly ve stejném roce ustaveny také politické a soudní okresy. Obec Záchlumí byla zahrnuta do působnosti politického okresu v Plané a soudního okresu v Bezdrůžicích. Politický okres Plané, spravovaný Okresním hejtmánstvím v Plané, byl jako celek podřízen Krajskému úřadu v Chebu, zrušenému v roce 1862. Při další reorganizaci správy v roce 1855 došlo k zániku okresních hejtmánství a ke sloučení politické a soudní správy, přičemž obec Záchlumí byla navíc přesunuta pod správu nově vytvořeného smíšeného Okresního úřadu Stříbro. K definitivnímu rozdělení politické a soudní správy došlo v roce 1868, kdy bylo zřízeno Okresní hejtmánství ve Stříbře. Okresní hejtmánství byla po roce 1918 nahrazena okresními politickými správami, od roku 1928 pak okresními úřady. Po připojení okresu Stříbro k německé „Třetí říši“ náležela obec pod správu tzv. úřadu Landráta ve Stříbře.

Přestože podle zákona došlo k rozdělení obcí již v roce 1923, faktické oddělení výkonu záchlumské samosprávy od víchovské probíhalo postupně a pozvolna mezi lety 1923-1925. V tomto období proběhly první řádné volby do obecního zastupitelstva, jejichž vítězem se stal Karl Ziegler, který byl zvolen prvním starostou v novodobé historii obce. Členy zastupitelstva se stali Thomas Prosch, Wenzl Hoher, Josef Güntner, Christof Krünnes, Josef Frank, Karl Ratzka a Wilhelm Popp. Nově zvolené zastupitelstvo však fungovalo za určitého provizoria, neboť téměř celý následující rok trvalo, než se podařilo dokončit úplné rozdělení obcí rovněž v účetní rovině. Teprve v březnu roku 1925 mohlo záchlumské obecní zastupitelstvo poprvé oficiálně konstatovat, že se vypořádalo s veškerou závislostí na víchovské samosprávě. Ve stejném období bylo definitivně vyřešeno a uzavřeno vzájemné rozdělení původně víchovských závazků a pohledávek mezi dva nástupnické subjekty.

Snaha o odtržení (nikoliv za každou cenu) Záchlumí od Víchova však byla patrná již v dřívějším období. Několik dokumentů, vesměs účetního charakteru, neslo ještě před rokem 1923 označení „Gemeinde Eisenhüttl“ (obec Záchlumí) a pokud se v textech objevila zmínka o obou obcích současně, platilo toto rovnocenné označení pro každou z nich, aniž by byla jedna v pozici vůči druhé jakýmkoliv způsobem zvýhodněna či naopak znevýhodněna. Ještě před vznikem samostatného československého státu se ze Záchlumí stávalo přirozené centrum dění pro obě lokality. V obci byla zřízena škola, přičemž do její spádové oblasti patřili především žáci z Víchova. Obec se urbanisticky rozrůstala. Výrazně se zvýšil počet obyvatelstva a úměrně s touto situací vyvstala akutní potřeba zřídit v obci vlastní a efektivní správu s plnohodnotnými pravomocemi. Vše nakonec vyústilo k rozloučení obcí, realizované v letech 1923-1925. Následuje přehled obecních starostů.

představený obce/starosta	funkce od roku	funkce do roku
Georg Metka	1851	?
Karl Ziegler	1924	1927
Wilhelm Popp	1927	1938
Anton Weidl	1938	1939
Karl Wurdinger	1939	1945

II. Vývoj a dějiny archivního souboru

V protokole z odborné archivní dohlídky spisovny MNV Záchlumí, kterou vykonal zástupce pracovníka okresní archivní služby při ONV Stříbro 13. října 1953, je zaznamenáno, že podle prohlášení přítomného zástupce MNV Záchlumí byly písemnosti vzniklé z činnosti německé správy obce pravděpodobně zničeny. Přitom ve stejném protokolu (o odstavec níž) se lze dočíst, že k trvalé archivní úschově byly, mimo jiné, vybrány „Protokoly o zasedání pléna a rady“ z let 1925-1939 (1 kus), „vázané jednací protokoly o došlých spisech“ s datací 1923, 1931, 1935, 1939 (4 kusy) a „Parcelní protokol obce Záchlumí, starý, německý“ bez datace. Všechny vybrané písemnosti byly řádně označeny a ponechány v prozatímní péči MNV Záchlumí, dokud nebudou dopraveny do tehdejšího okresního archivu.

Na evidenčním listu JAF pro archivní fond AO Záchlumí, zavedeném k 7. únoru 1958, je uvedeno, že se v archivním fondu nacházela 1 úřední kniha bez datace (u časového rozsahu otazník), 1 balík s datací 1847-1931 a 4 podací protokoly z let 1923-1944. Do EL JAF nebyl vyplněn údaj o datu převzetí a čísle přírůstku. Do rubriky „poznámka“ bylo doplněno, že do archivního fondu MNV Záchlumí EL NAD 110 byly převedeny 2 úřední knihy, protože v jejich vedení pokračovala česká správa obce po roce 1945.

Zatímco jedna úřední kniha byla později řádně identifikována (Zápisy ze zasedání obecního zastupitelstva z let 1925-1939, respektive Záznam o stavu zvířectva a zemědělské plochy využívané osídlenci 1945-1947), druhou se již nepodařilo vypátrat a určit jako prokazatelně vzniklou z činnosti německé správy obce. Žádný z evidenčních listů JAF (pro MNV a AO) totiž neobsahoval bližší údaje o uvedených knihách. Nelze se než domnívat, že u druhé z těchto úředních knih došlo k mylné identifikaci původce. Zřejmě v pozdějším období byla úřední kniha znovu podrobena analýze, tentokrát již správně identifikována a začleněna ke svému původci, aniž by to však bylo zohledněno v evidenci na příslušných EL NAD.

Při revizi archivního fondu MNV Záchlumí EL NAD 110 z něj byla vyjmuta kniha Zápisů ze zasedání obecní rady a zastupitelstva z let 1925-1939 (1947), přestože k němu byla původně přerazena již v roce 1958 (viz odstavec výše), neboť v jejím vedení pokračovala česká samospráva po roce 1945.

V archivním fondu AO Záchlumí se dochovaly 4 podací protokoly, což dosvědčuje, že pověření obecní úředníci svědomitě zaznamenávali veškerou doručenou a odeslanou korespondenci. Na samotných písemnostech však nelze vysledovat, jakým způsobem (jestli vůbec) byly písemnosti členěny, evidovány a popřípadě označovány.

III. Archivní charakteristika archivního souboru

Při pořádacích pracích v archivním fondu AO Záchlumí byla objevena dvě torza úředních knih a podacích protokolů, tudíž došlo ke korekci počtu evidenčních jednotek tohoto archivního fondu.

Materiál archivního fondu AO Záchlumí pochází z let 1851-1944 (1947). Jedná se o 4 úřední knihy, 4 podací protokoly a 1 kartón o celkové metráži 0,15 bm.

V dochovaných archiváliích je užíván český a německý jazyk.

Archivní fond byl uspořádán podle metodického návodu pro pořádání archivních fondů obcí.

V archivním fondu se nalézají archiválie I. (inv. č. 1) a II. kategorie.

Kromě úředních knih inv. č. 2 a 13, které se rozpadly z důvodu nesprávné manipulace, přičemž část nepopsaných listů a desek byla vyhozena, je fyzický stav ostatního materiálu dobrý.

Při pořádacích pracích v archivním fondu AO Záchlumí z něj nebyly vyřazeny žádné multiplikáty a písemnosti nearchivní povahy.

Ve složce inv. č. 11 se, mimo jiné, nachází kupní smlouva týkající se prodeje obecního pozemku soukromému zájemci. Podle záznamu se prodej uskutečnil v roce 1847. Pořizovatel textu o prodeji se však původně upsal a opatřil ho zřejmě aktuální datací 1851, kterou následně přeškrtl. Je evidentní, že smlouva byla antedatována, a že se pouze jednalo o zpětně vystavené potvrzení prodeje uskutečněného v roce 1847. Jelikož obec Záchlumí v této době existovala jako samostatná, nebylo přistoupeno k uvedení datace formou priora.

V archivním fondu se nachází kniha příjmů a výdajů (inv. č. 14), v jejímž vedení bylo započato ještě před osamostatněním obce Záchlumí. Kniha je vedena od roku 1919 a Záchlumí je v ní zmíněno jako obec, nikoliv osada. Po osamostatnění obec pokračovala v jejím vedení. V dataci byla zaznamenána rovněž priora. Totéž se týká parcelního protokolu (inv. č. 3) a pozemnostního archu (inv. č. 12), které obec nutně potřebovala ve výkonu správy pozemkové agendy po svém osamostatnění.

V archivním fondu se nalézají knihy ze zasedání obecní rady a zastupitelstva (inv. č. 1), respektive domovské evidence (inv. č. 2), z let 1923-1939 (1947), respektive [1923]-1944 (1946). V jejich vedení pokračovala česká správa obce letech 1945-1947, respektive 1945-1946. V prvním případě se jednalo o podružnou zemědělskou evidenci se zanedbatelným časovým rozsahem, ve druhém byl tématický obsah knihy zachován, ale záznamy českého původce tvoří nepatrný zlomek evidence, proto byly obě úřední knihy ponechány v rámci archivního fondu AO Záchlumí.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního souboru

Jelikož byla německá obecní samospráva ustavena teprve v první polovině 20. let 20. století, trvala novodobá obecní samostatnost relativně krátký časový úsek. Pro eventuální badatelský zájem je k dispozici především kniha zápisů ze zasedání obecní rady a zastupitelstva inv. č. 1. Mimořádná je také souvislá řada podacích protokolů mapujících v podstatě celé období existence obce ve 20. století.

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a zpracování archivní pomůcky

Archivní fond uspořádal a pomůcku sestavil Miroslav Vetrák v lednu 2010 ve Státním okresním archivu Tachov.

V Tachově, 22. července 2010

Miroslav Vetrák

Seznam použitých pramenů a literatury

I. Prameny

Adressbuch und Führer für den politischen Bezirk Mies. Mies : Buchdruckerei A. Hassold, 1912

Führer und Adressbuch für den Gerichtsbezirk Mies mit den Städten Mies, Kladrau, Tschernoschin und den Landgemeinden. Bischofteinitz : Druck J. Mitzner & Sohn, [1924]

Ortsbuch für den Reichsgau Sudetenland. Haida : Verlagsanstalt Albert & Hanselik, s. d.

Reichsgesetz und Regierungsblatt für das Kaiserthum Österreich, 1849

Reichsgesetz und Regierungsblatt für das Kaiserthum Österreich, 1864

Retrospektivní lexikon obcí Československé socialistické republiky 1850-1970, 1978

Sbírka zákonů a nařízení státu československého, 1919

Sbírka zákonů a nařízení státu československého, 1920

Sbírka zákonů a nařízení státu československého, 1933

Übersicht der in Folge a. h. Gutschliessung vom 26. Juni 1849 genehmigten provisorischen Gerichtseintheilung des Kronlandes Böhmen, 1849

Zákoník zemský, 1925

II. Literatura

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích : od počátků státu po současnost.* Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2005.

MARTÍNEK, Zdeněk. Archiv obce : Příspěvek k vymezení a charakteristice archivního fondu, *Archivní časopis : zvláštní příloha.* 1999, roč. 49.

PROFOUS, Antonín – SVOBODA, Jan. *Místní jména v Čechách : jejich vznik, původní význam a změny.* Díl IV. S – Ž, Praha : Nakladatelství Československé akademie věd, 1957.

PROCHÁZKA, Zdeněk – ÚLOVEC, Jiří. *Hrady, zámky a tvrze okresu Tachov 3.* Tachov : Okresní muzeum v Tachově, 1991.

SEDLÁČEK, August. *Místopisný slovník království českého.* Praha : Nakladatelství ARGO, 1998.

Příloha č. 1 – Seznam použitých zkratk

AO	archiv obce
EL	evidenční list
EL JAF	evidenční list Jednotného archivního fondu
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
evíd.	evidenční
inv. č.	inventární číslo
JAF	jednotný archivní fond
MNV	místní národní výbor
NAD	národní archivní dědictví
NSDAP	Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei (Nacionálněsocialistická německá strana dělnická)
ONV	okresní národní výbor
Ř. z.	Říšský zákoník
Sb.	Sbírka
s. d.	sine dato (bez datace)
SOkA	státní okresní archiv
Z. z.	Zemský zákoník

Inventární seznam

Obecní úřad 1850-1945

Úřední knihy

Knihy všeobecné správy obce

1	Knihy zápisů ze zasedání obecní rady a zastupitelstva Záznam o stavu zvířectva a zemědělské plochy využívané osídlenci v letech 1945-1947	1925-1939 (1947)	K 1
2	Knihy domovské evidence	[1923]-1944 (1946)	K 2

Knihy ve věcech spolupůsobení ve státních záležitostech

3	Parcelní protokol	([1916])	K 3
---	-------------------	----------	-----

Spisový materiál

Spisovenské pomůcky

4	Podací protokol 10.11.1923-26. 9.1931	1923-1931	R 1
5	Podací protokol 26.9.1931-18.10.1935	1931-1935	R 2
6	Podací protokol 18.10.1935-9.7.1939	1935-1939	R 3
7	Podací protokol 9.7.1939-29.3.1944	1939-1944	R 4

Spisy

Obec a její správa

8	Nařízení došlá od Okresního úřadu ve Stříbře	1930-1936	N 1
---	--	-----------	-----

Péče o veřejné ústavy a nařízení

9	Seznam říkadel (patrně pro školní účely)	[1940]	N 1
---	--	--------	-----

Spolupůsobení ve státních záležitostech

10	Seznamy odvodem povinných osob majících v obci domovské právo	1928-1935	N 1
11	Kupní smlouvy na obecní pozemky	1851-1927	N 1
12	Pozemnostní arch	([1900])	N 1
13	Honební výkaz obce Záchlumí	[1923]	N 1

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jednotka
Účetní materiál			
Účetní knihy			
14	Kniha příjmů a výdajů	(1919) 1923-1931	K 4

Název archivní pomůcky (archivního souboru):	Archiv obce Záchlumí
Značka archivního souboru:	AO Záchlumí
Časový rozsah:	1851-1944 (1947)
Počet evidenčních jednotek:	9 (4 úřední knihy, 4 podací prokoly, 1 kartón)
Počet inventárních jednotek:	14
Rozsah bm:	0,15
Stav ke dni:	22. července 2010
Zpracovatel archivního souboru:	Miroslav Vetrák
Zpracovatel archivní pomůcky:	Miroslav Vetrák
Počet stran:	16
Počet exemplářů:	5
Pomůcku schválil:	Mgr. Jan Edl 22. 07. 2010 čj. SOAP/090-0434/2010